

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 493/2 Prot.

Tiranë, më 14 . 07 . 2025

V E N D I M

Nr. 164, Datë 14 . 07 . 2025

Mbështetur në nenin 32, pika 1, shkronja “c”, të ligjit nr. 10221 datë 04.02.2010 *“Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”*, të ndryshuar (LMD, ku përcaktohet se: *“Komisioneri ka kompetencë të kryejë hetime administrative pas marrjes së informacionit të besueshëm për shkelje të këtij ligji”*, si dhe mbështetur në nenin 41/2/a¹ të Kodit të Procedurave Administrative, të ndryshuar; duke marrë indicien nga artikulli i publikuar më datë 14.03.2025, në gazetën “Shqiptarja.Com”, me tematikë: “Fushatë me hijen e burgut”, lidhur gjuhën e përdorur nga gazetari I. Y, ndaj një gjyqtari të Gjykatës së Posaçme të Apelit, me Urdhrin nr. 35, datë 17.03.2025, Komisioneri, ka filluar ndjekjen kryesisht të çështjes së pretendimit për përdorim të gjuhës së papërshtatshme dhe me konotacion denigrues, kundrejt gjyqtarit E. P.

Bazuar në nenin 32, pika 1, shkronja “f”, të ligjit nr. 10221 datë 04.02.2010 *“Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”*, të ndryshuar (LMD), përcaktohet se: *“Komisioneri ka kompetencë ... të bëjë rekomandime për çfarëdo lloj çështjeje që lidhet me diskriminimin”*.

Në përfundim të shqyrtimit të çështjes kryesisht, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

¹ “Fillimi i procedurës kryesisht është në diskrecionin e organit publik. Organi publik është i detyruar të fillojë procedurën administrative kryesisht kur:

a) ligji ose akti nënligjor parashikon fillimin e procedurës...”

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve bazuar në artikullin e publikuar më datë 14.03.2025, në gazetën “Shqiptarja.Com”, me tematikë: “Fushatë me hijen e burgut”, të gazetarit I. Y.

Në artikullin e publikuar më datë 14.03.2025, në gazetën “Shqiptarja.Com”, me tematikë: “Fushatë me hijen e burgut”, të gazetarit I. Y.², citohet se:

“Ky gjyqtari me një pamje të çuditshme që ka hyrë në histori se paskërka dënuar Sajmir Tahirin, jo vetëm që nuk mund të vepronte si një zëdhënës i drejtësisë, por vërtetoi atë që opinionin më i gjerë në vendin tonë po vëren me trishtim se drejtësia e re që e trumbetua me aq bujë, jo vetëm që ka lindur e vdekur, por është e pushtuar nga një kastë të paaftësh dhe zjarrëvënësish të demokracisë, siç e vërtetoi ky gjyqtari i fundit që nuk u shpreh për atë që i ka caktuar ligji, pra të në thoshte që vendimi i parë me ato prova që u paraqitën në gjyqin e shkallës së parë, ishte i drejtë apo jo, por për përgjimet në burg për një gjë që nuk kishte ndodhur kur u arrestua Veliaj. Ky gjyqtari i apelit që as emrin nuk dua t’ia zë me gojë që ngjan sikur është arratisur nga ndonjë planet i pazbuluar ende, pa iu dridhur qerpiku fare i dha grushtit të shtetit që i është bërë demokracisë shqiptare edhe një shpullë tjetër.

Siç thoshte me të drejtë akademik Artan Fuga, “... është paradoks logjik, juridik, nonsens, as i drejtë as i gabuar, por alogjizëm, t’i thuash tjetrit : të futa në burg atëherë se nuk je sjellë mirë tani në burg!” (Tema, 14.03.2025). Arrestimi dhe mbajtja në burg e Erion Veliajt pa asnjë provë dhe në shkelje flagrante të ligjit nga dy prokurorë prej të cilëve njëri i katapultuar aty jashtë të gjitha kriterëve, ku të vetmin specializim ka një kurs 3-mujor në asfalinë greke dhe certifikimi nga dy gjyqtarë një farë B. që vjen nga sillogjet greke dhe ky gjyqtari i fundit që duket sikur ka ardhur ngandonjë planet i pazbuluar ende, më kujtuan linçimin dhe goditjen e regjimit komunist ndaj elitave të këtij vendi.

Kurrë më parë si këtë radhë nuk jam ndier i prekur dhe vetëm tani i kuptoj se çfarë kanë përjetuar ata qindra intelektualë e martirë që merreshin e futeshin në burg nga Dumanët, Dadot, Banot, dhe ky Pëllumbi i arratisur nga planeti pa emër e kohës së komunizmit. Si ka mundësi që Partia Socialiste, Parlamenti shqiptar që është akoma i mbledhur nuk reagon dhe nuk krijon urgjentisht një Komision Parlamentar për të hetuar gjithë të zezat që kanë dalë nga kjo ngjarje e rëndë. Përkundër kësaj, PS-ja dhe opozita vijojnë si të mos ketë ndodhur asgjë. Kanë nisur fushatën dhe

² Duke marrë indicien nga informacioni i përcjellë pranë KMD-së² nga shoqata “Diaspora për Shqipërinë e Lirë”, për artikullin e publikuar më datë 14.03.2025, në gazetën “Shqiptarja.Com” me tematikë: “Fushatë me hijen e burgut”, lidhur me pretendimin për gjuhë të papërshtatshme dhe me konotacion denigrues të gazetarit I. Y, ndaj një gjyqtari të Gjykatës së Posaçme të Apelit

ajo që ti sheh deri tani është një trishtim i madh : luftë ad hominem. Të duket vetja sikur je në një Pazar të Madh ku ndërrohen e shiten identitete, karaktere.

Listat e deputetëve, emrat që hyjnë e që dalin janë bërë ngjarja më e madhe e vendit. Jemi ende në epokën feudale ku zgjedhja e taksidarit përcaktonte edhe suksesin. Asnjë fjalë për programe, asnjë ide. Vetëm një tabelë e madhe emulacioni ku parakalojnë emra që ikin sa nga një tabelë e futen te tjetra. E ndërkaq, Erion Veliaj lihet në burg dhe Olsi Dado, Dumani, Pëllumbi i arratisur dhe Sameti i Libofshës marrin edhe përgëzime nga kjo e dërguara europiane. E njëjta situatë si në vitin 1945 e 1946 kur Bedri Spahiu që dënonte kriminelët e luftës merrte duartokitje nga jugosllavët se ata kishin miq në atë kohë. Ndërsa turma e ekzaltuar jashtë ulërinte: “kriminelët porsi miu i dënoi Bedri Spahiu”.

Edhe tani turmat me jargë mbushin rrjetin dhe masturbohen me urrejtjen ndaj Veliajt apo ndaj armikut. Nën hijen e burgut po nis një fushatë që nuk ka asnjë ide. Nëse partia socialiste nuk e adreson hapur problemin dhe nuk inicion një hetim parlamentar për të sqaruar se përse goditet numri dy i kësaj force politike, përse ai rrëmbehet nga një bandit me emrin Olsi Dado e Altin Dumani dhe mbahet në burg pa asnjë provë, ky vend jo vetëm që nuk ngjall shpresë më, por do të bëhet një kënetë edhe më e thellë sesa kjo që është tani.”

II. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri.

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi³ është krijuar dhe funksionon në bazë të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar⁴, si institucion i pavarur, i cili siguron mbrojtje efektive nga diskriminimi, si dhe çdo formë sjelljeje që e nxit atë.

Në nenin 3/1, të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, parashikohet se: “Diskriminim” është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim ose pasoje pengesën apo bërjen të pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët, të të drejtave e lirive themelore të njohura me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga ligjet në fuqi”.

Bazuar në nenin 7, pika 1, të Ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, mbrojtja nga diskriminimi garantohet ndaj çdo veprimi ose mosveprimi të autoriteteve publike ose personave fizikë a juridikë, që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë ose privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon

³ Në vijim do t'i referohemi me akronimin KMD ose Komisioneri.

⁴ Në vijim do t'i referohemi me akronimin LMD.

ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta ose të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë ose grupe të tjera personash.

Mbrojtja nga diskriminimi në fushën e ofrimit të të mirave dhe shërbimeve, gëzon një mbrojtje të veçantë në kuadër të Kreut IV, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar.

Në zbatim të parashikimeve ligjore, të neneve 32 dhe 33, të ligjit nr. 10 221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

1. Nëpërmjet shkresës nr. 493/1 prot., datë 19.03.2025, nga ana e KMD-së i është kërkuar informacion, gazetarit të artikullit, z. Y dhe gazetës “Shqiptarja. Com” (ku është botuar artikulli), lidhur me sqarimin e plotë të çështjes mbi të cilën është iniciuar hetimi kryesisht nga KMD-ja.
- Në vijim të informacionit sa më sipër, Komisioneri (pavarësisht mungesës së përgjigjes nga dy subjektet sipërcituar⁵) kryesisht, nga këqyrja e monitorimi i artikujve të botuar nga gazetari I. Y, pas datës 14.03.2025, ka konstatuar se, më datë 16.03.2025, (përditësuar sërish me datë 22.03.2025) në po të njëjtën gazetë (Shqiptarja.Com), është bërë një sqarim, si më poshtë:

“SQARIM/ I. Y: Shkrimi im ‘Fushatë me hijen e burgut’ s’kishte qëllim që të fyente pamjen fizike të gjyqtarit.

Shkrimi im “Fushatë me hijen e burgut” nuk kishte qëllim që të fyente pamjen fizike të gjyqtarit, sepse është një gjë që nuk më intereson.

Vëmendja u përqëndrua në një frazën time që ishte pa asnjë qëllim dhe askush nuk u mor me përmbajtjen e shkrimit.

Megjithatë, i kërkoj ndjesë atij që mund të jetë ndier i lënduar.”

III. Kuadri ligjor i zbatueshëm.

Dinjiteti i njeriut dhe të drejtat dhe liritë e tij, janë bazat e shtetit të së drejtës. Detyrimi i shtetit është, jo vetëm të mos i cenojë vetë ato, por ai duhet të marrë masa dhe të ofrojë garancitë e duhura për të garantuar mos cënimin e tyre nga privatët, pra shteti duhet të marrë të gjitha masat për t’i mbrojtur dhe për të garantuar gëzimin e tyre nga të gjithë individët. (Neni 3, i Kushtetutës së Shqipërisë)

⁵ Gazetari I. Y ka qenë në pamundësi për të marrë zarfin me njoftimin e KMD-së, pasi zarfi është kthyer mbrapsht nga ana e shërbimit postar (me shënimin: adresë e pasaktë).

Liria e fjalës dhe e shprehjes konsiston në një të drejtë themelore të njeriut. Kjo e drejtë luan rol thelbësor edhe në realizimin dhe mbrojtjen e të drejtave të tjera të njeriut. Koncepti i qytetarisë dhe i pluralizmit janë të përzemërtueshëm, nëse individëve nuk u jepet mundësia e shprehjes së lirë të mendimit. Toleranca ndaj mendimit të tjetrit dhe të ndryshmit, mundëson bashkëekzistencën në shoqëritë bashkëkohore multikulturore.

Pavarësisht sa më sipër, liria e shprehjes mund të keqpërdoret në situata të caktuara, duke sjellë si pasojë shkeljen e të drejtave të personave të tjerë. Në emër të “lirisë së shprehjes”, individë dhe grupe të caktuara mund të shprehin ide për superioritet të një race, feje apo etnie të caktuar, me qëllim përçmimin e të gjithë atyre, që nuk i takojnë grupit “të tyre”, si dhe të bëjnë thirrje për ndjekje, izolim, po madje edhe deri për genocid ndaj tyre. Në raste të tilla, liria e shprehjes përbën shqetësim për kategori të caktuara individësh dhe shpesh kalon deri në gjuhë urrejtjeje ndaj tyre. Pikërisht, femoneme të tilla aktualizojnë diskutimin për lirinë e shprehjes, kufizimet e saj dhe keqpërdorimin e kësaj lirie.

Kushtetuta është akti më i lartë juridik, ligji më i lartë (lex superior), në pajtueshmëri me të cilin duhet të jenë të gjitha aktet e tjera juridike. Parimi i barazisë para ligjit dhe i mosdiskriminimit, sanksionohet nga Kushtetuta si një parim i përgjithshëm që përshkon të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj ai duhet të gjejë shprehjen e tij në të gjithë legjislacionin shqiptar si dhe të zbatohet nga të gjithë, si nga institucionet edhe nga individët.

Barazia dhe mosdiskriminimi, janë gur themeli i Kushtutës së Republikës së Shqipërisë. Në nenin 18, të saj, Kushtetuta sanksionon: *“1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit. 2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore. 3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligje e arsyeshme dhe objektive.”*

Barazia dhe mosdiskriminimi janë gur themeli edhe e të drejtës ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, të cilat janë ratifikuar nga vendi ynë, duke u bërë pjesë të rendit të brendshëm juridik, menjëherë pas Kushtutës dhe me epërsi ndaj ligjeve kombëtare.

Për sa më sipër, Komisioneri gjykon se liria e shprehjes, toleranca dhe respekti për dinjitetin e barabartë të të gjitha qenieve njerëzore është thelbësore për një shoqëri demokratike dhe pluraliste. Lufta kundër intolrancës dhe diskriminimit janë thelbësore në mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut, të drejta dhe liri që përbëjnë një nga bazat e shtetit. Dinjiteti i njeriut dhe të drejtat dhe liritë e tij, qëndrojnë në themel të shtetit tonë. Kushtetuta, sanksionon detyrimin e shtetit, jo vetëm të mos i cënojë ato, por të marrë masa dhe të ofrojë garancitë e duhura për të siguruar mos cënimin, për t'i mbrojtur dhe për të garantuar gëzimin e tyre nga të gjithë individët.

Liria e shprehjes, është një e drejtë Kushtetuese, e cila garantohet nga neni 22, pika 1, i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë⁶ ku parashikohet shprehimisht: “*Liria e shprehjes është e garantuar*”. Megjithatë, Komisioneri thekson sërish faktin se liria e shprehjes dhe mendimit nuk është një e drejtë e pakufizuar dhe se ajo nuk duhet të ushtrohet në një mënyrë të papajtueshme me të drejtat e të tjerëve.

Në bazë të nenit 17, Kushtetuta sanksionon se të drejtat dhe liritë themelore të parashikuara në të mund të kufizohen. Parashikimi i saj sqaron se: “*Kufizime të të drejtave dhe lirive të parashikuara në këtë Kushtetutë mund të vendosen vetëm me ligj për një interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve. Kufizimi duhet të jetë në përpjesëtim me gjendjen që e ka diktuar atë. 2. Këto kufizime nuk mund të cenojnë thelbin e lirive dhe të të drejtave dhe në asnjë rast nuk mund të tejkalojnë kufizimet e parashikuara në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut.*” Në këtë kontekst, Kushtetuta e lidh kufizimin e të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara në të, me detyrimin për të mos tejkaluar kufizimet e parashikuara në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Në nenin 14, ku parashikohet “*Ndalimi i diskriminimit*”, citohet se: “*Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër.*”

Neni 17, “*Ndalimi i shpërdorimit të të drejtave*”: “*Asnjë nga dispozitat e kësaj Konvente nuk mund të interpretohet se i jep një Shteti, grupimi ose individi, të drejtë që të përfshihet në ndonjë veprimtari ose të kryejë ndonjë akt që synon cënimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në këtë Konventë ose kufizime më të gjera të këtyre të drejtave ose lirive sesa është parashikuar në Konventë.*”

Protokolli Nr. 12, në nenin 1 “*Ndalimi i përgjithshëm i diskriminimit*”, citon: “*1. Ky Protokoll do të hyjë në fuqi ditën e parë të muajit që pason mbarimin e një periudhe prej dy muajsh pas datës në të cilën shtatë Shtete anëtare të Këshillit të Evropës do të kenë shprehur pëlqimin e tyre për t’u lidhur me Protokollin, sipas dispozitave të nenit 8. 2. Askush nuk duhet të diskriminohet nga një autoritet publik për ndonjë nga arsyet e parashikuara në paragrafin 1.*”

Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, referon në nenin 2 se: “*1. Çdo shtet palë i këtij Pakti zotohet të respektojë dhe t’u sigurojë të gjithë njerëzve që ndodhen në territorin e tij dhe që varen nga juridiksioni i tij, të drejtat e njohura në këtë Pakt, pa kurrfarë dallimi të bazuar në racë, ngjyrë, seks, gjuhë, fe, opinion politik ose çdo opinion tjetër, origjinë kombëtare apo shoqërore, pasuri, lindje ose çdo gjendje tjetër.*”

⁶ Neni 22 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë: “*Liria e shprehjes është e garantuar*”;

Në nenin 5, parashikohet se: “1. Asnjë dispozitë e këtij Pakti nuk mund të interpretohet asisoj sikur i njeh një shteti, një grupi ose një personi çfarëdo të drejte për të zhvilluar ndonjë veprimtari ose për të kryer një veprim që synon prishjen e të drejtave dhe lirive të njohura në këtë Pakt ose kufizimin e tyre në një shkallë më të gjerë se sa parashikohet me këtë Pakt...”

Neni 19, parashikon: “1. Secili duhet të ketë të drejtën e opinionit pa ndonjë ndërhyrje. 2. Secili duhet të ketë të drejtën e lirisë së shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e kërkimit, marrjes dhe përhapjes së informacioneve dhe ideve të të gjitha llojeve, pavarësisht nga kufijtë, qoftë me gojë, me shkrim, në formë të shtypur ose artistike, ose me çdo mjet tjetër të zgjedhur prej tij. 3. Ushtrimi i lirive të parashikuara në paragrafin 2 të këtij neni, nënkupton detyra dhe përgjegjësi të posaçme. Për rrjedhojë ai mund t'u nënshtrohet disa kufizimeve të cilat duhet të përcaktohen shprehimisht me ligj dhe të jenë të domosdoshme: (a) Për respektimin e të drejtave ose të reputacionit të të tjerëve; (b) Për mbrojtjen e sigurisë kombëtare, të rendit publik, të shëndetit ose të moralit publik.”

Ndërsa Neni 26, parashikon: “Të gjithë njerëzit janë të barabartë përpara ligjit dhe kanë të drejtë mbrojtjeje të barabartë të ligjit pa kurrfarë dallimi. Lidhur me këtë, ligji duhet të ndalojë çdo diskriminim dhe të garantojë për të gjithë, mbrojtje të barabartë dhe efektive, kundër çdo diskriminimi e sidomos për shkak të racës, ngjyrës, seksit, gjuhës, fesë, opinionit politik dhe çdo opinionit tjetër, origjinës kombëtare apo shoqërore, pasurisë, lindjes ose çdo shtate tjetër.”

Ligji Nr.10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, përcakton:

Në nenin 1, se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.”

Në nenin 3, parashikohen përkufizimet, duke parashikuar se: “Diskriminim” është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim ose pasojë pengesën ose bërjen të pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët të të drejtave e lirive themelore të njohura nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga ligjet në fuqi.

.....

8. “Gjuha e urrejtjes” është çdo formë e shprehjes në publik, me çdo mjet, e promovimit, nxitjes së denigrimit, urrejtjes ose shpifjes, çdo shqetësim, fyerje, stereotip negativ, stigmatizim ose kërcënim ndaj një personi ose grupi personash, si dhe çdo justifikim i të gjitha formave të shprehjes e bazuar në një listë joshteruese të shkaqeve, sipas nenit 1 të këtij ligji.

.....

13. “Shqetësim” është ajo formë diskriminimi që ndodh në rastin e një sjelljeje të padëshiruar, kur lidhet me cilëndo nga shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji, që ka për qëllim ose efekt cenimin e dinjitetit të personit dhe krijimin e një mjedisi frikësues, armiqësor, përçmues, poshtërues a ofendues për atë person, si dhe trajtimi më pak i favorshëm, i kryer si rezultat i kundërshtimit ose i mosnënshtrimit nga ana e personit të cenuar ndaj një sjelljeje të tillë. “

Në nenin 7, të LMD-së, citohet se: “1. Çdo veprim ose mosveprim i autoriteteve publike ose i personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë ose privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta ose të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë ose grupe të tjera personash, përbën diskriminim.”

Akte dhe dokumenta të tjerë të Këshillit të Evropës dhe Kombeve të Bashkuara, parashtrohen si më poshtë:

- **Rekomandimi nr. R(97) 20 i Komitetit të Ministrave për shtetet anëtare për “Gjuhën e urrejtjes” (miratuar nga Komiteti i Ministrave më 30 tetor 1997 në takimin e 607-të të Zëvendës Ministrave):**

Termi “gjuhë urrejtjeje” do të kuptohet si mbulim i të gjitha formave të shprehjes që përhapin, nxisin, ose justifikojnë urrejtjen racore, ksenofobinë, antisemitizmin ose forma të tjera urrejtjeje të bazuara në intolerancë...”

- **Rekomandimi CM/Rek (2022)16, i Komitetit të Ministrave për shtetet anëtare për masat për luftën kundër gjuhës së urrejtjes (miratuar nga Komiteti i Ministrave më 20 Maj 2022 në sesionin e 132):**

Në vlerësimin e ashpërsisë së gjuhës së urrejtjes dhe përcaktimin e llojit të përgjegjësisë, nëse ka, duhet t'i atribuohet ndonjë shprehjeje specifike, autoritetet e shteteve anëtare dhe palët e tjera të interesuara, duke ndjekur udhëzimet e dhëna nga praktika gjyqësore përkatëse e Gjykatës, duhet të marrin të marrë parasysh faktorët e mëposhtëm dhe ndërveprimin ndërmjet tyre: përmbajtja e shprehjes; konteksti politik dhe social në kohën e shprehjes; qëllimi i folësit; roli dhe statusi i folësit në shoqëri; si shpërndahet apo përforcohet shprehja; aftësia e shprehjes për të çuar në pasojë të dëmshme, duke përfshirë afërsinë e pasojave të tilla; natyra dhe madhësia e audiencës dhe karakteristikat e grupit të synuar...”

Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI), ka dalë me rekomadimet si më poshtë:

- **Rekomandimi Nr. 15 i Politikës Së Përgjithshme të ECRI-t “Për Luftimin e Gjuhës së Urrejtjes”, miratuar më 8 Dhjetor 2015:**

Duke pasur parasysh që, për qëllimet e këtij Rekomandimi të Politikës së përgjithshme, gjuha e urrejtjes duhet të kuptohet si avokim, promovim apo nxitje në çfarëdo formë të denigrimit, urrejtjes apo përgojimit të një personi apo grupe personash, si edhe si ngacmim, ofendim, stereotipizim, stigmatizim apo kërcënim ndaj personit apo grupi personash dhe justifikimi i të gjitha llojeve të mëparshme të shprehjes mbi shkaqet e "racës", ngjyrës, prejardhjes, përkatësisë kombëtare apo etnike, moshës, aftësisë së kufizuar, gjuhës, fesë apo besimit, seksit, gjinisë, identitetit gjinor, orientimit seksual dhe karakteristikave të tjera personale apo statusit;

....

Duke pranuar që udhëheqësit politikë, fetarë dhe komunitarë, si dhe personalitete të tjera të jetës publike, kanë një përgjegjësi veçanërisht të rëndësishme në këtë drejtim për shkak të aftësisë për të ndikuar te një publik i gjerë;

B. Përkufizime

Terminologjia

7. Për qëllimet e këtij Rekomandimi, zbatohen përkufizimet lidhur me denigrimin, urrejtjen apo përgojimin nënkupton mbështetjen e shprehur, të qëllimshme dhe aktive për sjellje dhe qëndrime të tilla lidhur me një grup të caktuar personash;

g. "denigrim" nënkupton sulmin ndaj kapacitetit, personalitetit apo reputacionit të një apo më shumë personave në lidhje me anëtarësimin e tyre në një grup të caktuar personash;

m. "urrejtje" nënkupton gjendjen mendore të karakterizuar nga emocione të forta dhe joracionale mllef, armiqësie dhe përcmimi ndaj grupit të shënjestruar;

q. "nxitje" nënkupton deklarata për grupe personash të cilat krijojnë rrezik të menjëhershëm diskriminimi, armiqësie apo dhune ndaj personave të grupit/grupeve;

u. "stereotipizim negativ" nënkupton një opinion të përgjithshëm sikur një pjesëtar apo pjesëtarët e një grupi personash kanë karakteristika të caktuara, duke i vlerësuar me negativitet, pavarësisht karakteristikave të veçanta të pjesëtarit apo pjesëtarëve fjalë;

b. "stigmatizim" nënkupton etiketimin e një grupi personash në një mënyrë negative".

- **Bazuar në parashikimet ligjore sa më sipër, analizën e situatës faktike, si dhe mbështetur në përmbajtjen e artikullit të botuar me datë 16.03.2025, në gazetën "Shqiptarja.Com", me titull: "SQARIM/ I. Y: - Lidhur me shkrimin: "Fushatë me hijen e burgut", rezulton se:**

Në artikullin e publikuar më datë 14.03.2025, në gazetën "Shqiptarja.Com", me tematikë: "Fushatë me hijen e burgut", gazetari I. Y, ndër të tjera, shkruan se:

"Ky gjyqtari me një pamje të çuditshme që ka hyrë në histori se paskërka dënuar Sajmir Tahirin, jo vetëm që nuk mund të vepronte si një zëdhënës i drejtësisë, por vërtetoi atë që opinionin më i gjerë në vendin tonë po vëren me trishtim se drejtësia e re që e trumbetua me aq bujë, jo vetëm që ka lindur e vdekur, por është e pushtuar nga një kastë të paafetsh dhe zjarrëvënësish të demokracisë, siç e vërtetoi ky gjyqtari i fundit që nuk u shpreh për atë që i ka caktuar ligji, pra të

në thoshte që vendimi i parë me ato prova që u paraqitën në gjyqin e shkallës së parë, ishte i drejtë apo jo, por për përgjimet në burg për një gjë që nuk kishte ndodhur kur u arrestua Veliq. Ky gjyqtari i apelit që as emrin nuk dua t'ia zë me gojë që ngjan sikur është arratisur nga ndonjë planet i pazbuluar ende, pa iu dridhur qerpiku fare i dha grushtit të shtetit që i është bërë demokracisë shqiptare edhe një shpullë tjetër.

.....

Kurrë më parë si këtë radhë nuk jam ndier i prekur dhe vetëm tani i kuptoj se çfarë kanë përjetuar ata qindra intelektualë e martirë që merreshin e futeshin në burg nga Dumanët, Dadot, Banot, dhe ky Pëllumbi i arratisur nga planeti pa emër e kohës së komunizmit. Si ka mundësi që Partia Socialiste, Parlamenti shqiptar që është akoma i mbledhur nuk reagon dhe nuk krijon urgjentisht një Komision Parlamentar për të hetuar gjithë të zezat që kanë dalë nga kjo ngjarje e rëndë. Përkundër kësaj, PS-ja dhe opozita vijnë si të mos ketë ndodhur asgjë. Kanë nisur fushatën dhe ajo që ti sheh deri tani është një trishtim i madh : luftë ad hominem. Të duket vetja sikur je në një Pazar të Madh ku ndërrohen e shiten identitete, karaktere.”

Duke marrë indicien nga publikimi i artikullit sipërcituar, lidhur me gjuhën e përdorur nga gazetari I. Y, ndaj një gjyqtari të Gjykatës së Posaçme të Apelit⁷, Komisioneri, me Urdhrin nr. 35, datë 17.03.2025, ka filluar ndjekjen kryesisht të çështjes së pretendimit për përdorim të gjuhës së papërshtatshme dhe me konotacion denigrues, kundrejt gjyqtarit E. P.

Në vijim të sa më sipër, Komisioneri, kërkoi nga autori i shkrimit të njëjti me qëndrimin e tij lidhur me gjuhën e përdorur në shkrimin, analizë e kësaj çështjeje, si dhe pasi verifikoi kryesisht, shkrimet, publikimet në ditët pasardhëse në gazetën “Shqiptarja. Com”, KMD, konstatoi se, në datën 16.03.2025, gazetari I. Y ka publikuar një artikull të shkurtër pasues, sqarues, në vijim të artikullit të datës 14.03.2025⁸.

Po ashtu, nga verifikimi i përmbajtjes së artikullit sqarues të datës 16.03.2025, të gazetarit I. Y, në gazetën “Shqiptarja. Com”, Komisioneri konstaton se, nga ana e autorit të shkrimit, është bërë një sqarim, pasqyruar si më poshtë:

“SQARIM/ I. Y: Shkrimi im “Fushatë me hijen e burgut” s’kishte qëllim që të fyente pamjen fizike të gjyqtarit.

Shkrimi im “Fushatë me hijen e burgut” nuk kishte qëllim që të fyente pamjen fizike të gjyqtarit, sepse është një gjë që nuk më intereson.

Vëmendja u përqëndrua në një frazën time që ishte pa asnjë qëllim dhe askush nuk u mor me përmbajtjen e shkrimit.

⁷ Duke marrë indicien nga informacioni i përcjellë pranë KMD-së⁷ nga shoqata “Diaspora për Shqipërinë e Lirë”, për artikullin e publikuar më datë 14.03.2025, në gazetën “Shqiptarja.Com” me tematikë: “Fushatë me hijen e burgut”, lidhur me pretendimin për gjuhë të papërshtatshme dhe me konotacion denigrues të gazetarit I. Y, ndaj një gjyqtari të Gjykatës së Posaçme të Apelit

⁸ Artikulli me tematikë: “Fushatë me hijen e burgut”.

Megjithatë, i kërkoj ndjesë atij që mund të jetë ndier i lënduar.”

Sa më sipër, Komisioneri vlerëson se, autori i shkrimit (dhe gazeta ku është publikuar artikulli) ka reaguar pozitivisht dhe në mënyrë të menjëhershme, duke marrë masa konkrete, duke sqaruar kontekstin e gjuhës së përdorur prej tij, si dhe duke kërkuar ndjesë publike kundrejt shqetësimit të krijuar në publik lidhur me përdorimin e saj.

Theksojmë se, Komisioneri ka patur dhe ka vazhdimisht në vëmendje, faktin që përdorimi i mjeteve në median e shkruar, atë audiovizuale apo rrjeteve sociale për të reklamuar, duke bërë publike qëndrime verbale, opinione apo veprime konkrete të personave të caktuar publikë apo subjekteve të ndryshme politike, të jetë i kujdesshëm dhe të mos ndikojë negativisht në përcjelljen e këtyre qëndrimeve që të mos kuptohen si deklarata fyese ndaj individëve, grupeve apo komuniteteve të veçanta të shoqërisë.

Në kuadër të ushtrimit të kompetencave që i jepen prej ligjit nr. 10221 datë 04.02.2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, për të siguruar mbrojtje efektive nga diskriminimi dhe nga çdo formë sjellje që nxit diskriminimin, si dhe përmbushjes së qëllimit të këtij ligji, për të garantuar të drejtën e çdo personi për barazi përpara ligjit, mbrojtje të barabartë nga ligji dhe mbrojtje efektive nga diskriminimi dhe çdo formë sjellje që nxit diskriminimin, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, ka trajtuar edhe raste të tjera të gjuhës së papërshtatshme me konotacione diskriminuese nga persona publik.

Gjatë aktivitetit të tij, Komisioneri ka dënuar përdorimin e gjuhës fyese, shqetësuese, apo shkrimeve e publikimeve me natyrë paragjyquese e diskriminuese ndaj një grupi apo komuniteti të caktuar, nga ana e individëve që bëjnë pjesë në jetën publike, qofshin ato subjekte fizike apo juridike.

Gjatë trajtimit të rasteve të ngjashme, Komisioneri ka kërkuar nga subjektet ndaj të cilëve është paraqitur ankesa, si masë rregulluese ndjesë publike në mënyrë që situata diskriminuese e pretenduar të marrë zgjidhjen e duhur e të mos përsëritet më në të ardhmen.

Për sa më lart, në kushtet kur subjekti ndaj të cilit ka nisur procedura hetimore ka reaguar në mënyrë të shpejtë duke kërkuar ndjesë publike në artikullin/ndjesën e publikuar më datë 16.03.2025 (ripublikuar sërish më datë 20.03.2025) në gazetën “Shqiptarja. Com”), Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi vlerëson, se situata është rregulluar, pasi është arritur efektiviteti dhe qëllimi për të cilin është nisur ky hetim, në drejtim të shqetësimit të krijuar në publik nga përdorimi i saj⁹.

⁹ Për analogji citojmë vendimet e KMD-së: me nr. 66, datë 23.06.2021, me nr. 221, datë 16.11.2021, etj.

Komisioneri vlerëson reagimin e menjëhershëm të gazetarit I. Y lidhur me reflektimin dhe kërkimin e ndjesës publike, në të njëjtën gazetë ku ishte publikuar dhe artikulli i parë, lidhur me gjuhën e përdorur prej tij.

Neni 33, pika 9 e ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, ka parashikuar se: “Kur e sheh të përshtatshme, Komisioneri kërkon të arrijë marrëveshje pajtimi mes ankuesit dhe personit kundër të cilit është paraqitur ankesa”.

Sa më sipër, Komisioneri arrin në përfundimin se procedura administrative e nisur kryesisht bazuar në Urdhrin nr. 35, datë 17.03.2025, në lidhje me lidhur me gjuhën e përdorur nga gazetari I. Y, ndaj një gjyqtari të Gjykatës së Posaçme të Apelit¹⁰, si dhe qëndrimit të mbajtur dy ditë pas publikimit të tij¹¹, nga po vetë autori i shkrimit, duke sqaruar qëllimin e artikullit në vetvete dhe duke kërkuar ndjesë për shqetësimin që mund të kishte krijuar publikimi i tij, duhet të deklarohet e përfunduar pa një vendim përfundimtar, pasi është arritur qëllimi dhe efektiviteti për të cilin ka filluar procedura administrative.

Gjatë trajtimit të rasteve të ngjashme¹², Komisioneri ka kërkuar nga subjektet ndaj të cilëve është paraqitur ankesa, si masë rregulluese ndjesë publike në mënyrë që situata diskriminuese e pretenduar të marrë zgjidhjen e duhur e të mos përsëritet më në të ardhmen.

- ***Pvarësisht sa më sipër, nisur nga rasti i analizuar, si dhe në respektim të dinjitetit të personit dhe të së drejtës së tij për të mos qenë apo u ndjerë i diskriminuar dhe paragjykuar, (për asnjë shkak të mbrojtur), si dhe detyrimit të institucioneve përgjegjëse për të garantuar këtë të drejtë, Komisioneri, evidenton se:***

Media është një aktor i pazëvendësueshëm në informimin e publikut lidhur me të gjitha problematikat që e prekin atë drejtpërdrejt apo tërthorazi, veçanërisht lidhur me çështje që kanë në fokus informimin dhe ndërgjegjësimin e publikut.

Në Shqipëri, nuk ka një ligj të posaçëm për shtypin, por vetëm për mediat audiovizive. Standardet profesionale nuk mbikëqyren nga organe të posaçme si Urdhri i gazetarit, Këshilli i shtypit apo Këshillat e etikës, të cilat aktualisht nuk ekzistojnë.

Si matës për profesionalizmin e medias shërben zbatimi i Kodit të Etikës, i hartuar në vitin 1996 dhe i rishikuar në vitin 2006.

¹⁰ Duke marrë indicien nga informacioni i përcjellë pranë KMD-së¹⁰ nga shoqata “Diaspora për Shqipërinë e Lirë”, për artikullin e publikuar më datë 14.03.2025, në gazetën “Shqiptarja.Com” me tematikë: “Fushatë me hijen e burgut”, lidhur me pretendimin për gjuhë të papërshtatshme dhe me konotacion denigrues të gazetarit I. Y, ndaj një gjyqtari të Gjykatës së Posaçme të Apelit

¹¹ Publikimi i datës 16.03.2025, (përditësuar sërish me datë 22.03.2025) në gazetën “Shqiptarja.Com”) - “SQARIM/I. Y: Shkrimi im “Fushatë me hijen e burgut”.

¹² Për analogji citojmë vendimet e KMD-së me: nr. 35/2017, nr. 155/2020.

Unioni i Gazetarëve Shqiptarë, i cili konsiderohet si organizmi më i madh i gazetarëve në vend, me 850 anëtarë, është një entitet jofitimprurës, i cili vepron më shumë si një ombrellë që mbrohet të drejtat e gazetarëve për sa i takon statusit të tyre profesional, kontratave me punëdhënësit, marrëdhëniet me autoritetet, etj.

Ligji i vitit 1993 “Për shtypin” u amendua në vitin 1997 dhe ka vetëm një nen, i cili përcakton se shtypi është i lirë dhe liria e tij mbrohet me ligj. Ligji nr. 97/2013 “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, u miratua në mars 2013, me qëllim harmonizimin e legjislacionit shqiptar me direktivën e BE-së për Shërbimet Mediatike Audiovizive.

Ligji përcakton Autoritetin e Mediave Audiovizive, AMA, si autoritetin kryesor rregullator për mediat audio dhe transmetuese. Detyrat kryesore të AMA-s përfshijnë dhënien dhe heqjen e licencave dhe/ose autorizimeve; garantimin e konkurrencës së ndershme; bashkëpunimin me institucionet e tjera dhe monitorimin e programeve televizive dhe radiofonike, mbikëqyrjen e zbatimit të ligjit nga organet mediatike audiovizive dhe, në rast shkeljeje, marrjen e masave administrative dhe vendosjen e sanksioneve. Autoriteti ka gjithashtu një Komision Ankesash, detyra kryesore e të cilit është të mbikëqyrë zbatimin e Kodit të Transmetimit dhe rregulloreve të miratuara nga AMA.

Në prill 2023, Kuvendi miratoi disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 97/2013 “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, me qëllim përafrimin e tij me legjislacionin e BE-së, më konkretisht me Direktivën e Shërbimeve Mediatike Audiovizive 2018. Ndryshimet e reja zgjerojnë fushën e ligjit për mediat audiovizive në shërbimet e platformave të shpërndarjes së videove.

Megjithëse media online nuk është e rregulluar në Shqipëri, mjedisi ku ajo operon, pra, interneti, është i rregulluar. Ligji nr. 9918, datë 19 maj 2008, “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, përcakton Autoritetin e Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) si autoritetin kombëtar përgjegjës për mbikëqyrjen, kontrollin dhe monitorimin e veprimtarive të ofruesve të shërbimeve të internetit (ISP) në Shqipëri.

Liria e shprehjes buron nga parashikimet përkatëse në aktet juridike ndërkombëtare dhe standardet minimale të saj rezultojnë të përcaktuara në aktet ndërkombëtare të detyrueshme në nivel të përgjithshëm ndërkombëtar dhe në nivel rajonal. Shtetet palë e kanë për detyrë t’i inkorporojnë të drejtat dhe liritë në legjislacionin vendas dhe, në rast të cenimit të tyre, të mundësojnë mjete juridike për të rivendosur të drejtat e shkeluara.

Pavarësisht sa më sipër, liria e shprehjes mund të keqpërdoret në situata të caktuara, duke sjellë si pasojë shkeljen e të drejtave të personave të tjerë. Në emër të “lirisë së shprehjes”, individë dhe grupe të caktuara mund të shprehin ide për superioritet të një race, feje apo etnie të caktuar, me qëllim përçmimin e të gjithë atyre, që nuk i takojnë grupit “të tyre”, si dhe të bëjnë thirrje për ndjekje, izolim, po madje edhe deri për genocid ndaj tyre. Në raste të tilla, liria e shprehjes përbën

shqetësim për kategori të caktuara individësh dhe shpesh kalon deri në gjuhë urrejtjeje ndaj tyre. Pikërisht, fëmoneme të tilla aktualizojnë diskutimin për lirinë e shprehjes, kufizimet e saj dhe keqpërdorimin e kësaj lirie.

Në mediat shqiptare, jo në pak raste, nga ana e Komisionerit është konstatuar se kultura e fjalës së përdorur nuk është e duhura. Njëkohësisht, është vënë re jo në pak raste jemi ndeshur me fenomenin e nxitjes, përdorimit dhe përhapjes së “gjuhës së urrejtjes” në publik për kategori apo grupe shoqërore, pa reflektuar asnjë ndjenjë përgjegjësie për fjalën e thënë në median e shkruar dhe atë televizive¹³.

Duke mbajtur parasysh, hierarkinë e normave juridike të sanksionuara në nenin 116 të Kushtetutës, i cili sanksionon epërsinë e të drejtës ndërkombëtare të ratifikuar nga Republika e Shqipërisë mbi ligjet e brendshme, Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore, në referim edhe të evokimit që i bëhet asaj në nenin 17/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, merr një status kushtetues në të drejtën tonë të brendshme.

Për rrjedhojë logjike edhe praktika e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ), me anë të të cilave bëhet interpretimi i Konventës, ka fuqinë e Konventës.

KEDNJ është forma më e rëndësishme e shprehjes së angazhimit të shteteve anëtare të Këshillit të Evropës për vlerat e demokracisë, paqes dhe drejtësisë dhe nëpërmjet tyre, për respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të individëve që jetojnë në këto shoqëri. Kjo Konventë përmban parashikime të rëndësishme mbi lirinë e shprehjes, ku përveç mbrojtjes që i siguron kësaj të drejte, përcakton edhe kufizimet përkatëse.

Për sa më sipër, në Nenin 10, të KEDNJ-së parashikohet shprehimisht:

“1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë ose për të dhënë informacione dhe ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pa marrë parasysh kufijtë. Ky nen nuk i ndalon Shtetet që të kërkojnë licencimin e ndërmarrjeve të transmetimit kinematografike ose televizive.

2. Ushtrimi i këtyre lirive që përmban detyrime dhe përgjegjësi, mund t’u nënshtrohet atyre formaliteteve, kushteve, kufizimeve ose sanksioneve të parashikuara me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare, integritetit territorial ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose të moralit, për mbrojtjen e dinjitetit ose të të drejtave të të tjerëve, për të ndaluar përhapjen e të dhënave konfidenciale ose për të garantuar autoritetin dhe paanshmërinë e pushtetit gjyqësor.”

Në paragrafin e parë të këtij neni përkufizohen të drejtat e mbrojtura, ndërkohë që në paragrafin e dytë të tij, përcaktohen rrethanat në të cilat një shtet në mënyrë të legjitimuar mund të ndërhyjë tek

¹³ Për analogji citojmë vendimet e KMD-së me numër: 35/2017, 155/2020, 217/2021, 100/2022, 236/2022, 172/2024, 199/2023.

ushtrimi i lirisë së shprehjes. Për më tepër, neni 10 i KEDNJ-së, mbron jo vetëm përmbajtjen e informacionit dhe ideve, por edhe formën në të cilën janë shprehur ato. Kështu, dokumentet e shkruara, transmetimet në radio dhe televizione, pikturat, filmat, apo edhe sistemet e informacionit elektronik janë gjithashtu të mbrojtura sipas këtij neni. Për pasojë, mjetet e prodhimit dhe komunikimit, transmetimit ose shpërndarjes së informacionit dhe ideve mbulohen gjithashtu nga neni 10, i KEDNJ dhe institucionet për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe gjykatat duhet të jenë të ndërgjegjshëm për zhvillimet e shpejta teknologjike dhe mënyrës se si liria e shprehjes mund të ndahet nëpërmjet mënyrave të tilla.

Nevoja për të mbrojtur “të drejtat e të tjerëve” është një moment i rëndësishëm kufizues për të drejtën e shprehjes. Në çështjen *Engels and Others*, GJEDNJ është shprehur se: “*nuk ka arsye që të mohosh lirinë e shprehjes, por vetëm të dënosh ushtrimin abuziv të asaj lirie.....*”¹⁴.

Më tej, Gjykata ka garantuar lirinë e medias duke u shprehur në mënyrë të përsëritur se: “...kërkesa e përgjithshme që gazetarët të distancohen sistematikisht dhe formalisht nga përmbajtja e një citimi që mund të çojë në fyerje apo provokim të të tjerëve, apo të dëmtojë reputacionin e tyre nuk pajtohet me rolin e shtypit për të ofruar informacion mbi çështjet e ditës, opinionet dhe idetë.”¹⁵

Liria e shprehjes është një e drejtë Kushtetuese, e cila përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë dhe për të shprehur ose për të dhënë informacione dhe ide pa ndërhyrje. Liria e mendimit dhe e shprehjes janë thelbësore për çdo shoqëri dhe përbëjnë gurin e themelit për zhvillimin e çdo personi dhe çdo shoqërie të lirë dhe demokratike.

Liria e mendimit, nuk i nënshtrohet asnjë kufizimi apo ndërhyrje. Asnjë person nuk mund të jetë subjekt i asnjë ndalimi ose kufizimi, për shkak të mendimeve/opinioneve të tij aktuale, të perceptuara apo të supozuara. Të gjitha format e mendimit janë të mbrojtura, duke përfshirë mendimet politike, shkencore, historike, morale ose të natyrës fetare. Liria e shprehjes, përfshin shprehjen/dhënien dhe marrjen e komunikimeve në çfarëdolloj forme të ideve dhe mendimeve, të cilat janë të transmetueshme tek të tjerët. Kjo lloj lirie nuk është absolute dhe është subjekt i kufizimeve. Ushtrimi i lirisë së shprehjes përmban në vetvete detyrime dhe përgjegjësi.

Liria e shprehjes është objekt i kufizimeve sipas përcaktimit të nenit 17, të Kushtetutës. Sipas kësaj dispozite kushtetuese, kufizimi i të drejtave dhe lirive të parashikuara në Kushtetutë mund të vendosen vetëm me ligj, për një interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve. Kufizimi duhet të jetë në përpjesëtim me gjendjen që e ka diktuar atë. Këto kufizime nuk mund të cenojnë thelbin e lirive dhe të të drejtave dhe në asnjë rast nuk mund të tejkalojnë kufizimet e parashikuara në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Referuar KEDNJ, kufizimi i këtyre të drejtave përcaktohet nga neni 9/2 dhe 10/2 si dhe neni 17 të saj.

¹⁴ Engels and Others kundër Hollandës, 1976.

¹⁵ Thoma kundër Luksemburgut, 64; Albert-Engelmann-Gesellschaft mbH kundër Austrisë.

Këto parashikime shkojnë në të njëjtën linjë edhe me rregullimin dhe nivelin e kufizimeve të zbatueshme për këto të drejta, të parashikuara nga traktatet e të drejtave të njeriut në kuadër të Kombeve të Bashkuara, të cilat vendi ynë i ka ratifikuar, sikurse është Pakti për të Drejtat Civile dhe Politike. Ky traktat i të drejtave të njeriut rregullon ushtrimin dhe kufizimet e zbatueshme për këto të drejta në nenet 18/3 dhe 19/3 të tij të marra së bashku me nenin 20/2.

Toleranca dhe respekti për dinjtet të barabartë të të gjitha qenieve njerëzore përbëjnë themelet e një shoqërie demokratike dhe pluraliste. Duke qenë kështu, si një çështje parimi mund të konsiderohet e nevojshme që në shoqëri të caktuara demokratike të dënohen apo edhe të parandalohen të gjitha format e shprehjes të cilat përhapin, nxisin, promovojnë apo justifikojnë urrejtjen të bazuar tek mungesa e tolerancës. (*Erbakan kundër Turqisë, vendimi 6 korrik 2006, paragrafi 56*)

Ligji “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, i cili rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me një listë jo shteruese shkaqesh, duke përfshirë edhe gjininë, ndalon çdo formë të shprehjes në publik, me çdo mjet, të promovimit, nxitjes së denigrimit, urrejtjes ose shpifjes, çdo shqetësim, fyerje, stereotip negativ, stigmatizim ose kërcënim ndaj një personi ose grupi personash, si dhe çdo justifikim i të gjitha formave të shprehjes për këto shkaqe. Këto shprehje, përbëjnë “gjuhë urrejtje”, e cila sipas ligjit përbën një nga format e shfaqjes së diskriminimit.

Kufizimi i gjuhës së urrejtjes duket se kërkon një pajtim të dy grupeve të vlerave: kërkesat e shoqërisë demokratike për të lejuar debat të hapur dhe autonomi dhe zhvillim individual me detyrimin gjithashtu bindës për të parandaluar sulmet ndaj komuniteteve a grupeve vulnerabël dhe për të siguruar pjesëmarrjen e barabartë dhe jodiskriminuese të të gjithë individëve në jetën publike.

Gjykata Evropiane e Drejtësisë, në çështjen e Firmës Feryn (*Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding kundër Firmës Feryn NV, C-54/07, 10 korrik 2008*), ka mbajtur qëndrimin dhe ka pranuar se diskriminimi mund të shfaqet edhe në ato raste kur nuk mund të identifikohet një viktimë.

Trajtimi dinjitoz, pa diskriminim dhe respektimi i personave, e po ashtu edhe ndalimi i përdorimit të gjuhës së urrejtjes, janë të përcaktuara saktësisht dhe në mënyrë të detajuar dhe në Seksionin 6 të Kodit të Transmetimit për Median Audiovizive të miratuar me Vendimin nr. 228, datë 11.12.2017 të Autoritetit të Mediave Audiovizive.

Në parimet themelare të këtij Kodi në pikën 1.3 dhe 1.5 përcaktohet se: “1.3. *Transmetimet audiovizive respektojnë personalitetin, dinjitetin dhe të drejtat e liritë e tjera themelore të njeriut*” ndërsa në pikën 1.5 përcaktohet se: “*Transmetimet audiovizive nuk duhet të nxisin urrejtjen, intolerancën, diskriminimin ose të justifikojnë dhunën ndërmjet shtetasve*”.

Pavarësia editoriale dhe liria e shtypit janë me rëndësi të jashtëzakonshme për një demokraci funksionale dhe për të siguruar që publiku të marrë informacione të sakta dhe të besueshme. Po ashtu, vetë-censurimi mbetet problem mjaft i përhapur në lëmë, ku shumë gazetarë zgjedhin të fshehin disa aspekte të historive ose të ndryshojnë përmbajtjen për të shmangur reagimin ose dëmtimin e mundshëm ndaj vetes ose mediave të tyre. Pavarësisht përpjekjeve për të luftuar vetë-censurën dhe për të nxitur pavarësinë editoriale, kjo praktikë vazhdon të dominojë në mjedisin e mediave në Shqipëri është me rëndësi të madhe të krijohet dhe forcohet kultura e gazetarisë së pavarur për të mbështetur vlerat e demokracisë dhe për të mbrojtur të drejtën e publikut për t'u informuar në mënyrë të saktë dhe të besueshme.

Komisioneri thekson se, parimi kushtetues i ndarjes dhe balancës së pushteteve është thelbësor për funksionimin e shtetit të së drejtës e përparimin e një shoqërie demokratike.

Në këtë kuadër, si pavarësia e gjykatave, ashtu dhe liria e mediave dhe e drejta e shprehjes, janë jetike në forcimin e shtetit të së drejtës.

Veprimtaria e Gjykatave, vendimet gjyqësore, duhet të jepen të pandikuara nga faktorë a ndikime (ndërhyrje) jashtë ligjit material e procedural.

Vendimet gjyqësore janë të detyrueshme për sa urdhërojnë, por ata mund të ankimohen e kundërshtohen nga subjektet përkatëse, sipas ligjit.

Komisioneri gjykon se, përtej subjekteve të së drejtës, vendimet gjyqësore mund dhe duhet të diskutohen, analizohen, debatohen apo të kritikohen kur është rasti, edhe nga mediat, gazetarët, analistët, etj. Kjo gjë, është e dobishme si për sa i përket informimit publik, ashtu dhe vetë përmirësimit të sistemit gjyqësor apo iniciativave për ndryshime të përshtatshme ligjore.

Por, Komisioneri evidenton se, kur këto opinione personifikohen dhe targetojnë tek gjykimi (vendimi gjyqësor) konkret, ku përmes stigmatizimit, përqeshjes fizike, ofenduese (të gjyqtarëve), synohet dhe goditet gjyqtari në veçanti dhe sistemi gjyqësor në tërësi, atëherë kjo nuk është as etike e profesionale, por abuzim me lirinë e shprehjes dhe informimit. Në këtë kuptim dhe më konkretisht nuk kuptohet se përse në një opinion të shprehur për një situatë me interes të lartë nga publiku, vëmendja e artikullit fokusohet në pamjen e jashtme të një personi, e për më tepër me aludime jo të përshtatshme dhe jo pozitive. Nuk mund të ketë asnjë lidhje, asnjë justifikim ligjor dhe asnjë arsye objektive pamja e një funksionari shtetëror me veprimtarinë e tij/saj publike. Prandaj, Komisioneri vlerëson që sidomos gazetarët, opinionistët, si dhe të gjithë profesionistët e medias duhet të jenë të kujdseshëm dhe të vëmendshëm për të shmangur aspekte subjektive të cilat mund të rezultojnë diskriminuese dhe shqetësuese për individë, grupe shoqërore të ndryshme dhe për shoqërinë në tërësi.

Gazetarët në Shqipëri në përgjithësi e pranojnë rëndësinë e respektimit të Kodit të Etikës dhe janë në favor të forcimit të zbatimi të tij. Gjithsesi, jo të gjithë gazetarët janë të ndërgjegjësuar për të respektuar këtë kod. Edhe pse mund të kenë qëllime të mira, gazetarët ndonjëherë nuk përmbushin

standardet etike. Kjo mund të shkaktojë shqetësime dhe minon besueshmërinë e medias dhe besimin në të, prandaj, është e rëndësishme që institucionet që monitorojnë veprimtarinë e mediave, organizatat e medias dhe shoqatat e gazetarëve t'i japin përparësi trajnimit dhe edukimit të vazhdueshëm për etikën në raportim për të garantuar respektimin e standardeve të larta të gazetarisë.

E drejta e individëve, për të shprehur lirisht mendimet e tyre nuk duhet të “fyejë, trondisë po shqetësojë” të tjerët¹⁶.

Ligji nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, në nenin 3, pika 8 parashikon se: *“Gjuha e urrejtjes” është çdo formë e shprehjes në publik, me çdo mjet, e promovimit, nxitjes së denigrimit, urrejtjes ose shpifjes, çdo shqetësim, fyerje, stereotip negativ, stigmatizim ose kërcënim ndaj një personi ose grupi personash, si dhe çdo justifikim i të gjitha formave të shprehjes e bazuar në një listë joshteruese të shkaqeve, sipas nenit 1 të këtij ligji.*”

Siç vërehet, në nenin e sipërcituar referohet *“...çdo formë e shprehjes në publik, me çdo mjet...”*, çka do të thotë që në kuptim të ligjit çdo mënyrë publike e të shprehurit që krijon premisën e parashikuar në këtë formë diskriminimi është dhe duhet hetuar. Aq e vërtetë është kjo sa është praktikë e gjerë e GJEDNj që të hetojë dhe të shprehet edhe në rastet e përdorimit të gjuhës së urrejtjes me mjete tjera jo tradicionale si rrjete sociale, portale on line apo edhe komente nga përdoruesit.

Për këtë qëllim sjellim në vëmendje standardet e Këshillit të Evropës në lidhje me gjuhën e urrejtjes, nëpërmjet Rekomandimit nr. 15 i Politikës së Përgjithshme të ECRI-t *“Për luftimin e gjuhës së urrejtjes”*¹⁷ (materiali në link), në bazë të cilit është mbështetur edhe legjislatori shqiptar në përkufizimin e kësaj forme diskriminimi në Ligjin *“Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”*, të ndryshuar. Po ashtu, edhe jurisprudencën dhe vendime konkrete të GJEDNJ-së në lidhje me format dhe mjetet e shprehura të gjuhës së urrejtjes dhe kuptimit të saj nga kjo gjykatë.¹⁸ Në frymë të këtij rekomandimi dhe jurisprudencës së sipërcituar, shqetësimi lidhet me përdorimin e gjuhës së urrejtjes, pavarësisht nga mjeti i përdorur.

¹⁶ Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar, çështja nr. 5493/72, 07 dhjetor 1976.

¹⁷ <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-15-on-combating-hate-speech-alba/16809eb58e>

¹⁸ Çështja Jersild kundër Denimarkës 23 Shtator 1994 – Fragmente nga dokumentar;

Çështja Gündüz kundër Turqisë 4 Dhjetor 2003 – Debat televiziv;

Çështja Erbakan kundër Turqisë 6 Korrik 2006 – Fjalim publik;

Çështja Pavel Ivanov kundër Rusisë 20 Shkurt 2007 – Artikull i shkruar;

Çështja Féret kundër Belgjikës 16 July 2009 – Fletëpalosje;

Çështja Delfi AS kundër Estonisë 16 Qershor 2015 – Koment në një portal në internet;

Çështja Belkacem kundër Belgjikës 27 June 2017 – Komente në Youtube;

Çështja Šimunić kundër Kroacisë 22 Janar 2019 – mesazhe në një ndeshje futboll;

Çështja Beizaras dhe Leveckas kundër Lithanisë 14 January 2020 – Komente në Facebook;

Çështja Lilliendahl kundër Islandës 12 Maj 2020 – Komente në një artikull on line;

Çështja Zemmour v. France 20 dhjetor 2022 – Deklaratë në emision televiziv;

Çështja Valaitis kundër Lithuanisë 17 January 2023 – Komente në internet

Në nenin 32, pika 1, shkronja “f”, të ligjit nr. 10221 datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar (LMD), përcaktohet se: “Komisioneri ka kompetencë ... të bëjë rekomandime për çfarëdo lloj çështjeje që lidhet me diskriminimin”.

PËR KËTO ARSYE:

Mbështetur në nenin 90/3 dhe 94/1, të ligjit nr. 44/2015 “Kodi i Procedurave Administrative i Republikës së Shqipërisë”, nenin 1, nenin 3, nenin 7, nenin 32 dhe nenin 33, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar,

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I:

1. Të deklarojë të përfunduar procedurën administrative për shqyrtimin e ndjekjes kryesisht të çështjes së gjuhës së përdorur në artikullin “Fushatë me hijen e burgut”, të datës 14.03.2025 me autorësi të gazetarit I. Y, bazuar në Urdhrin nr. 35, datë 17.03.2023, të Komisionerit, pasi është arritur efektiviteti dhe qëllimi, për të cilin kishte filluar procedura hetimore.
2. Gazetari I. Y, të mbajë në konsideratë që në të ardhmen të shprehë opinionet e qëndrimin e tij në respekt të Kodit të Etikës dhe Gazetarisë.
3. Rekomandimin e medias “Shqiptarja. Com, që:
 - Të sigurojë zbatimin e plotë të garancive ligjore për lirinë e shprehjes dhe lirinë e medias, përfshirë edhe atë në internet, si dhe të ofrohet një mjedis mediatik në përputhje me standardet ndërkombëtare;
 - Të mbështesë krijimin dhe forcimin e mekanizmave vetërregullues me kapacitete ekzekutive;
 - Të ndërgjegjësojë e trajtojë gazetarët të respektojnë dhe zbatojnë në punën e tyre, kuadrin ligjor në respektim të dinjitetit të personit dhe parimit të mosdiskriminimit e barazisë sipas kuadrit ligjor në fuqi dhe të shmangin përdorimin e gjuhës së urrejtjes dhe stereotipizimeve paragjyquese dhe të dëmshme për një shoqëri demokratike.
4. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijeni.

KOMISIONERI

Robert GAJDA